

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 15ης Απριλίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Σύμβαση του Όρχους – Οδηγία 2003/4/ΕΚ – Δικαίωμα προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές – Άρθρο 2, σημείο 2 – Έννοια της “δημόσιας αρχής” – Φορείς ή όργανα που ενεργούν υπό δικαστική ιδιότητα – Πληροφορίες περιλαμβανόμενες στη δικογραφία περατωθείσας ένδικης διαδικασίας»

Στην υπόθεση C-470/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) με απόφαση της 21ης Μαΐου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Ιουνίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Friends of the Irish Environment Ltd

κατά

Commissioner for Environmental Information,

παρισταμένης της:

Courts Service of Ireland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος (εισηγητή), R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, και M. Pešič, ασκούντες καθήκοντα δικαστών του πρώτου τμήματος, M. Safjan και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Σεπτεμβρίου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Friends of the Irish Environment Ltd, εκπροσωπούμενη από τον J. Kenny, BL, την O. Clarke και τον A. Jackson, solicitors, καθώς και από τον J. Healy, SC,
- ο Commissioner for Environmental Information, εκπροσωπούμενος από τον F. Valentine, BL, την E. Egan, SC, και την R. Minch, solicitor,
- η Courts Service of Ireland, εκπροσωπούμενη από την C. Donnelly, BL, τους B. Murray και M. Collins, SC, καθώς και από τις M. Costelloe και H. Gibbons, solicitors,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις M. Browne και G. Hodge, καθώς και από τον A. Joyce, επικουρούμενος από την A. Carroll, BL, και από τον C. Toland, SC,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους B. Majczyna και D. Krawczyk,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον G. Gattinara και την C. Cunniffe,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Δεκεμβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 41, σ. 26).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Friends of the Irish Environment Ltd και του Commissioner for Environmental Information (επιτρόπου για περιβαλλοντικές πληροφορίες, Ιρλανδία) σχετικά με την πρόσβαση στη δικογραφία περατωθείσας υποθέσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Η Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, η οποία υπογράφηκε στο Ώρχους στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ 2005, L 124, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Ώρχους), ορίζει στο άρθρο 2, παράγραφος 2, τα εξής:

«[Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, νοούνται ως:] [...] “Δημόσια αρχή”:

- α) κυβέρνηση σε εθνικό, περιφερειακό ή άλλο επίπεδο·

β) φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκτελούν δημόσιο διοικητικό λειτούργημα, δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών καθηκόντων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σε σχέση με το περιβάλλον·

γ) οποιοδήποτε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έχει δημόσιες αρμοδιότητες ή ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή παρέχει δημόσιες υπηρεσίες, σε σχέση με το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή ατόμου που εμπίπτει στα στοιχεία α) ή β)·

[...]

Ο παρών ορισμός δεν περιλαμβάνει φορείς ή θεσμικά όργανα που ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα.»

4 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Ώρχους προβλέπει ότι, υπό ορισμένες επιφυλάξεις, κάθε συμβαλλόμενο μέρος της Συμβάσεως πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι δημόσιες αρχές θέτουν στη διάθεση του κοινού, στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας, τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που τους ζητούνται.

5 Στο άρθρο 4, παράγραφος 4, της Συμβάσεως του Ώρχους διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

«Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν η κοινολόγηση θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις:

[...]

γ) στην πορεία της δικαιοσύνης, στη δυνατότητα ενός ατόμου να τυγχάνει δίκαιης κρίσης ή στη δυνατότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα·

[...].

Οι προαναφερόμενοι λόγοι απόρριψης ερμηνεύονται υπό στενή έννοια, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση και λαμβανομένου υπόψη κατά πόσον οι ζητούμενες πληροφορίες σχετίζονται με εκπομπές στο περιβάλλον.»

Το δίκαιο της Ένωσης

6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 5, 11 και 16 της οδηγίας 2003/4 έχουν ως εξής:

«(1) Η αυξημένη πρόσβαση του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες και η διάδοση των πληροφοριών αυτών συμβάλλει στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση προς τα περιβαλλοντικά θέματα, την ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων, ουσιαστικότερη συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για περιβαλλοντικά θέματα και, τελικά, σε καλύτερο περιβάλλον.

[...]

(5) [...] Οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου πρέπει να συμβαδίζουν προς [τη Σύμβαση του Ώρχους] ενόψει της σύναψής της από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

[...]

(11) Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η αρχή του άρθρου 6 της συνθήκης, σύμφωνα με την οποία οι απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας θα πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, θα πρέπει να διευρυνθεί ο ορισμός των δημόσιων αρχών ώστε να περιλαμβάνει την κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, ανεξαρτήτως του εάν οι αρχές αυτές διαθέτουν ή όχι ειδικές αρμοδιότητες για το περιβάλλον. Ο ορισμός θα πρέπει επίσης να διευρυνθεί ώστε να περιλαμβάνει άλλα πρόσωπα ή φορείς που ασκούν δημόσια διοικητικά καθήκοντα σε σχέση με το περιβάλλον δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, καθώς και άλλα πρόσωπα ή φορείς που ενεργούν υπό τον έλεγχό τους και έχουν δημόσιες ευθύνες ή καθήκοντα σχετικά με το περιβάλλον.

[...]

(16) Το δικαίωμα στην πληροφόρηση σημαίνει ότι η δημοσιοποίηση πληροφοριών θα πρέπει να είναι ο γενικός κανόνας και ότι θα πρέπει να επιτρέπεται στις δημόσιες αρχές να απορρίπτουν αιτήματα για περιβαλλοντικές πληροφορίες σε συγκεκριμένες και σαφώς καθοριζόμενες περιπτώσεις. Οι λόγοι απόρριψης θα πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, το δε δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετείται από την διάθεση των πληροφοριών θα πρέπει να σταθμίζεται συγκριτικά προς το συμφέρον που εξυπηρετείται από την άρνηση δημοσιοποίησης των πληροφοριών αυτών. [...]

7 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας:

«Οι στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι:

- α) να κατοχυρώσει το δικαίωμα πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό των δημόσιων αρχών και να καθορίσει τους βασικούς όρους και προϋποθέσεις, καθώς και πρακτικές ρυθμίσεις, άσκησης του ως άνω δικαιώματος και
- β) να διασφαλίσει ότι, σε κάθε περίπτωση, οι περιβαλλοντικές πληροφορίες διατίθενται σταδιακά και διαδίδονται στο κοινό προκειμένου να επιτυγχάνεται η ευρύτερη δυνατή συστηματική διάθεση και διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών στο κοινό. Προς το σκοπό αυτό δίδεται ώθηση στη χρήση ιδίως της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών μέσω υπολογιστή ή/και στην ηλεκτρονική τεχνολογία, εφόσον υπάρχουν.»

8 Το άρθρο 2, σημείο 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

2) “Δημόσια αρχή”:

- α) η κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων δημόσιων συμβουλευτικών φορέων, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο·
- β) οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκτελεί δημόσια διοικητικά καθήκοντα δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών αρμοδιοτήτων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σχετικών με το περιβάλλον και

γ) οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί καθήκοντα ή αρμοδιότητες δημόσιας αρχής, ή παρέχει δημόσιες υπηρεσίες, σχετικά με το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή προσώπου που εμπίπτει στα στοιχεία α) ή β).

Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι ο ορισμός αυτός δεν περιλαμβάνει φορείς ή όργανα όταν ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα. Εφόσον οι συνταγματικές τους διατάξεις κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας οδηγίας δεν περιέχουν πρόβλεψη για διαδικασία προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 6, τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν τους εν λόγω φορείς και όργανα από τον ορισμό αυτό».

9 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, να παρέχουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους, σε όποιον υποβάλλει σχετική αίτηση και χωρίς ο αιτών να οφείλει να επικαλεσθεί οιοδήποτε συμφέρον.»

10 Μετά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/4, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν τη δυνατότητα απορρίψεως αιτήσεως περιβαλλοντικής πληροφορίας σε ορισμένες περιπτώσεις, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας παρέχει επίσης την ευχέρεια αυτή στα κράτη μέλη, αναφέροντας τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν την απόρριψη αιτήσεων περιβαλλοντικών πληροφοριών εάν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά:

[...]

γ) τη λειτουργία της δικαιοσύνης, την δυνατότητα κάθε προσώπου για δίκαιη δίκη ή τη δυνατότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξαγάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα·

[...].

Οι λόγοι απόρριψης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ερμηνεύονται συσταλτικά, λαμβανομένου υπόψη, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών σταθμίζεται συγκριτικά προς το συμφέρον που εξυπηρετεί η άρνηση. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται, δυνάμει της παραγράφου 2 στοιχεία α), δ), στ), ζ) και η), να προβλέπουν την απόρριψη αιτήσεων που αφορούν πληροφορίες σχετικά με εκπομπές στο περιβάλλον.

[...]»

11 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/4, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προσφυγή στη δικαιοσύνη», επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε κάθε αιτών περιβαλλοντικές πληροφορίες, ο οποίος θεωρεί ότι η αίτησή του αγνοήθηκε, απορρίφθηκε αδικαιολόγητα, απαντήθηκε πλημμελώς ή δεν αντιμετωπίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας, να μπορεί να ασκήσει διοικητική ή δικαστική προσφυγή κατά των πράξεων ή παραλείψεων της οικείας δημόσιας αρχής.

Το ιρλανδικό δίκαιο

- 12 Οι European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007-2018 [κανονιστικές πράξεις από το 2007 έως το 2018 – Ευρωπαϊκές Κοινότητες (πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες)] (στο εξής: ιρλανδικές εθνικές κανονιστικές πράξεις) μεταφέρουν την οδηγία 2003/4 στο ιρλανδικό δίκαιο.
- 13 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, των ιρλανδικών εθνικών κανονιστικών πράξεων μεταφέρει, κατ' ουσίαν, στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 2, σημείο 2, της ως άνω οδηγίας.
- 14 Δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, των ιρλανδικών εθνικών κανονιστικών πράξεων, από τον ορισμό των δημοσίων αρχών αποκλείονται οι φορείς που «ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 15 Στις 25 Φεβρουαρίου 2016, το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) εξέδωσε την απόφασή του επί υποθέσεως μεταξύ της X & Y και της An Bord Pleanála, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ένδικο μέσο. Η υπόθεση αυτή αφορούσε την προσβολή οικοδομικής άδειας που είχε χορηγηθεί για την κατασκευή ανεμογεννητριών στην κομητεία του Cork (Ιρλανδία).
- 16 Στις 9 Ιουλίου 2016, η Friends of the Irish Environment ζήτησε εγγράφως από την Central Office of the High Court (κεντρική υπηρεσία του ανώτερου δικαστηρίου, Ιρλανδία), η διεύθυνση της οποίας ανατίθεται σε δικαστικό υπάλληλο διορισμένο από την Courts Service of Ireland (υπηρεσία δικαστηρίων της Ιρλανδίας) (στο εξής: υπηρεσία δικαστηρίων), αντίγραφο των υπομνημάτων, των ενόρκων βεβαιώσεων, των εγγράφων και των γραπτών παρατηρήσεων που είχαν καταθέσει όλοι οι διάδικοι, καθώς και των οριστικών διατάξεων που εκδόθηκαν στην εν λόγω υπόθεση. Το αίτημα αυτό υποβλήθηκε κατ' εφαρμογήν της Συμβάσεως του Ώρχους και της οδηγίας 2003/4, η οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τις ιρλανδικές εθνικές κανονιστικές πράξεις.
- 17 Η υπηρεσία δικαστηρίων απέρριψε το αίτημα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης με απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016. Η απόφαση αυτή στηρίχθηκε ιδίως στο ότι οι ιρλανδικές εθνικές κανονιστικές πράξεις δεν κάλυπταν τις δικαστικές διαδικασίες ούτε τα προσκομισθέντα στο πλαίσιο τέτοιων διαδικασιών έγγραφα.
- 18 Στις 18 Ιουλίου 2016, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε από την υπηρεσία δικαστηρίων να επανεξετάσει την απόφασή της. Επειδή δεν έλαβε απάντηση, άσκησε, στις 15 Σεπτεμβρίου 2016, προσφυγή ενώπιον του επιτρόπου περιβαλλοντικών πληροφοριών.
- 19 Στις 19 Ιουνίου 2017, ο επίτροπος περιβαλλοντικών πληροφοριών γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης ότι είχε ήδη εκδοθεί απόφαση σε παρόμοια υπόθεση, ήτοι στην υπόθεση CEI/15/0008, An Taisce & The Courts Service. Υπογραμμίζοντας ότι κάθε υπόθεση εξετάζεται επί της ουσίας, ζήτησε από την προσφεύγουσα της κύριας δίκης να του γνωστοποιήσει τους ενδεχόμενους λόγους που θα δικαιολογούσαν διαφορετική απόφαση όσον αφορά την αίτησή της για πρόσβαση στη δικογραφία της υποθέσεως X & Y κατά An Bord Pleanála.

- 20 Με την από 26 Ιουλίου 2017 απάντησή της, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης δήλωσε ότι επιθυμούσε να στηριχθεί στους λόγους τους οποίους είχε προβάλει με την προσφυγή της και εκείνους που είχε προβάλει η An Taisce στην πρώτη υπόθεση.
- 21 Με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2017, ο επίτροπος περιβαλλοντικών πληροφοριών απέρριψε την ως άνω προσφυγή. Έκρινε ότι η υπηρεσία δικαστηρίων είχε στην κατοχή της τις ζητηθείσες δικογραφίες στο πλαίσιο της ασκήσεως δικαστικών εξουσιών, για λογαριασμό της δικαστικής αρχής. Έκρινε επίσης ότι η υπηρεσία δικαστηρίων, όταν ενεργεί στο πλαίσιο της ασκήσεως τέτοιων εξουσιών, δεν αποτελεί «δημόσια αρχή», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, των ιρλανδικών εθνικών κανονιστικών πράξεων.
- 22 Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου), υποστηρίζοντας, κατ' ουσίαν, ότι η παρέκκλιση υπέρ των φορέων ή των οργάνων που «ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4 και μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 3, παράγραφος 2, των ιρλανδικών εθνικών κανονιστικών πράξεων, δεν καλύπτει τις δικογραφίες που αφορούν περατωθείσες υποθέσεις.
- 23 Έχοντας αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:
- «Ασκείται υπό “δικαστική ιδιότητα”, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4 [...], ο έλεγχος της πρόσβασης στη δικογραφία ένδικης διαφοράς επί της οποίας έχει εκδοθεί οριστική απόφαση, έχει εκπνεύσει η προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων και δεν εκκρεμεί κανένα ένδικο μέσο ή άλλη αίτηση, αλλά εξακολουθεί να υφίσταται, υπό ειδικές περιστάσεις, η δυνατότητα υποβολής περαιτέρω αιτήσεων;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 24 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2003/4 έχει την έννοια ότι η ευχέρεια που παρέχει στα κράτη μέλη να μη θεωρούν ως «δημόσιες αρχές», κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, τους «φορείς ή όργανα όταν ενεργούν υπό δικαστική [...] ιδιότητα», μπορεί να ασκηθεί μόνον εφόσον πρόκειται για πληροφορίες που περιέχονται στις δικογραφίες εκκρεμών ενδίκων διαδικασιών, εξαιρουμένων των διαδικασιών που έχουν περατωθεί.
- 25 Συναφώς, επισημαίνεται ότι είναι αναγκαίο, πρωτίστως, να καθορισθεί αν τα δικαστήρια και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχό τους συνιστούν «δημόσιες αρχές», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4, και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.
- 26 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, προσχωρώντας στη Σύμβαση του Όρχους, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύθηκε να διασφαλίσει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης την κατ' αρχήν πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν δημόσιες αρχές (απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 27 Εκδίδοντας την οδηγία 2003/4, ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να διασφαλίσει τη συμβατότητα του δικαίου της Ένωσης προς την εν λόγω σύμβαση ενόψει της συνάψεώς της από την Κοινότητα, προβλέποντας ένα γενικό καθεστώς που να εξασφαλίζει ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κράτους μέλους έχει δικαίωμα προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό των δημοσίων αρχών χωρίς να υποχρεούται να επικαλεσθεί οιοδήποτε σχετικό συμφέρον (απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 28 Πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ότι το δικαίωμα προσβάσεως που κατοχυρώνει η οδηγία 2003/4 υφίσταται μόνον εφόσον οι ζητούμενες πληροφορίες εμπίπτουν στις προβλεπόμενες από την οδηγία απαιτήσεις σχετικά με την πρόσβαση του κοινού, όπερ προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, ότι αποτελούν «περιβαλλοντικές πληροφορίες», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 1, της εν λόγω οδηγίας, ζήτημα ο έλεγχος του οποίου απόκειται στο αιτούν δικαστήριο όσον αφορά τη διαφορά της κύριας δίκης (απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 32).
- 29 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, τόσο από τις απαιτήσεις της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και από την αρχή της ισότητας συνάγεται ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχουν ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της εννοίας και του περιεχομένου τους πρέπει κατά κανόνα να ερμηνεύονται, σε ολόκληρη την Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι διατάξεις αυτές και του σκοπού που επιδιώκει η σχετική κανονιστική ρύθμιση [βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2021, Land Baden-Württemberg (Εσωτερικές επικοινωνίες), C-619/19, EU:C:2021:35, σκέψη 34].
- 30 Κατόπιν των προκαταρκτικών αυτών παρατηρήσεων, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τον ορισμό που προβλέπει το άρθρο 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2003/4, είναι «δημόσιες αρχές», οι οποίες υπόκεινται, αυτές καθεαυτές, στην υποχρέωση να παρέχουν στο κοινό πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν, οι φορείς και τα όργανα που υπάγονται στην «κυβέρνηση ή [σε] άλλη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων δημοσίων συμβουλευτικών φορέων, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο», καθώς και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκτελούν «δημόσια διοικητικά καθήκοντα δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών αρμοδιοτήτων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σχετικών με το περιβάλλον». Δυνάμει του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας, ως «δημόσιες αρχές» νοούνται επίσης και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα «που ασκ[ούν] καθήκοντα ή αρμοδιότητες δημόσιας αρχής, ή παρέχ[ουν] δημόσιες υπηρεσίες, σχετικά με το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή προσώπου που εμπίπτει στα στοιχεία α) ή β)».
- 31 Το δε άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2003/4 έχει ως σκοπό να παράσχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα, μεταξύ άλλων, να θεσπίσουν τους κανόνες που είναι κατάλληλοι να εξασφαλίσουν την ομαλή διεξαγωγή των ένδικων διαδικασιών, παρέχοντάς τους την ευχέρεια να εξαιρέσουν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής φορείς ή όργανα που εμπίπτουν στον ορισμό της εννοίας της «δημόσιας αρχής» του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας όταν ενεργούν «υπό δικαστική [...] ιδιότητα».
- 32 Τέλος, το άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/4 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν τους εν λόγω φορείς και όργανα από τον ορισμό των «δημοσίων αρχών» που περιλαμβάνεται στο πρώτο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 2, σημείο 2, αν, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της ως άνω οδηγίας, οι συνταγματικές τους διατάξεις δεν

προέβλεπαν διαδικασία προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 6 της εν λόγω οδηγίας. Εντούτοις, το άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/4, με το οποίο επιδιώκεται η ρύθμιση της ειδικής περιπτώσεως ορισμένων εθνικών αρχών των οποίων οι αποφάσεις δεν μπορούσαν να προσβληθούν με προσφυγή που να πληροί τις προϋποθέσεις της εν λόγω οδηγίας κατά τον χρόνο εκδόσεώς της, δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της ευχέρειας των κρατών μελών να εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τους φορείς ή τα όργανα που ενεργούν υπό νομοθετική ή δικαστική ιδιότητα, η οποία άλλωστε προβλέπεται χωρίς κανένα περιορισμό από την ίδια τη Σύμβαση του Ώρχους (πρβλ. απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψεις 45 έως 48).

- 33 Από το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4, θεωρούμενο στο σύνολό του, συνάγεται ότι η παρεχόμενη στα κράτη μέλη ευχέρεια να εξαιρούν από την έννοια της «δημόσιας αρχής» τους φορείς ή τα όργανα «όταν ενεργούν υπό δικαστική [...] ιδιότητα», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας, το οποίο πρέπει να ερμηνευθεί με βάση το λειτουργικό κριτήριο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 49), μπορεί να αφορά μόνον τους φορείς ή τα όργανα που εμπίπτουν στον θεσμικό ορισμό της εννοίας της «δημόσιας αρχής» ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας. Η υπαγωγή στον ορισμό αυτό αποτελεί πράγματι απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της ευχέρειας παρεκκλίσεως που προβλέπει το άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2003/4.
- 34 Ωστόσο, τόσο από την ίδια τη Σύμβαση του Ώρχους όσο και από την οδηγία 2003/4, η οποία έχει ως αντικείμενο τη θέση σε εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής στο δίκαιο της Ένωσης, προκύπτει ότι οι συντάκτες τους, με τον όρο «δημόσιες αρχές», δεν είχαν την πρόθεση να υποδηλώσουν τις δικαστικές αρχές, ιδίως τα δικαστήρια, αλλά, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, μόνον τις διοικητικές αρχές, δεδομένου ότι, εντός των κρατών, στην κατοχή των αρχών αυτών περιέρχονται συνήθως, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, περιβαλλοντικές πληροφορίες (πρβλ. απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 40).
- 35 Πράγματι, τα δικαστήρια είναι προφανές ότι δεν ανήκουν στην κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/4. Δεν μπορούν ούτε να εξομοιωθούν με τα φυσικά ή τα νομικά πρόσωπα τα οποία ασκούν «δημόσια διοικητικά καθήκοντα [...], συμπεριλαμβανομένων ειδικών αρμοδιοτήτων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σχετικών με το περιβάλλον» περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας, το οποίο υποδηλώνει τα όργανα ή τους φορείς που, μολονότι δεν ανήκουν στην κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση στις οποίες αναφέρεται η πρώτη διάταξη, εντούτοις ασκούν καθήκοντα τα οποία εμπίπτουν στην εκτελεστική εξουσία ή συμβάλλουν στην άσκησή της και έχουν σχέση με το περιβάλλον. Το δε άρθρο 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', της εν λόγω οδηγίας αφορά μόνον τα πρόσωπα ή τους οργανισμούς που ενεργούν υπό τον έλεγχο ενός εκ των φορέων ή των οργάνων που αναφέρονται στο άρθρο 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α' και β', της οδηγίας και ασκούν καθήκοντα ή αρμοδιότητες δημόσιας αρχής σε σχέση με το περιβάλλον, οπότε δεν μπορεί να καλύπτει ούτε τα δικαστήρια ούτε, κατά μείζονα λόγο, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχό τους.
- 36 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τον σκοπό που επιδίωκε ο νομοθέτης της Ένωσης κατά την έκδοση της οδηγίας 2003/4, ερμηνευόμενης υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του Ώρχους. Πράγματι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 1 και από το άρθρο 1 της ως άνω οδηγίας, σκοπός της είναι να προωθήσει την αυξημένη πρόσβαση του κοινού στις

περιβαλλοντικές πληροφορίες και την αποτελεσματικότερη συμμετοχή του στη λήψη αποφάσεων στον τομέα αυτόν, προκειμένου οι αποφάσεις που λαμβάνονται να είναι καλύτερες και να εφαρμόζονται πιο αποτελεσματικά, καθώς και, εν τέλει, να προαχθεί η βελτίωση του περιβάλλοντος.

37. Επομένως, μολονότι η υλοποίηση του σκοπού αυτού προϋποθέτει την εκ μέρους των διοικητικών αρχών παροχή στο κοινό προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που οι αρχές έχουν στην κατοχή τους, προκειμένου οι μεν αρχές να είναι υπόλογες για τις αποφάσεις που λαμβάνουν στον τομέα αυτόν, οι δε πολίτες να συμμετέχουν στη λήψη τους, δεν ισχύει το ίδιο για τα υπομνήματα και τα λοιπά έγγραφα που περιλαμβάνονται στις δικογραφίες ένδικων διαδικασιών σε θέματα περιβάλλοντος, δεδομένου ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης δεν ήταν η διευκόλυνση της ενημερώσεως του κοινού σε θέματα που αφορούν τη δικαιοσύνη και της συμμετοχής του στη λήψη αποφάσεων στον συγκεκριμένο τομέα.
38. Πράγματι, εκδίδοντας την οδηγία 2003/4, ο νομοθέτης της Ένωσης έλαβε υπόψη την ποικιλομορφία των κανόνων που υπάρχουν στα κράτη μέλη όσον αφορά την πρόσβαση των πολιτών στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις δικογραφίες, όπως μαρτυρούν το άρθρο 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, και το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της εν λόγω οδηγίας, τα οποία παρέχουν αντιστοίχως στα κράτη μέλη, αφενός, τη δυνατότητα να εξαιρέσουν από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας τους φορείς ή τα όργανα που εμπίπτουν στον ορισμό της «δημόσιας αρχής» και θα μπορούσαν, όπως ορισμένες ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, να κληθούν *ad hoc* να ενεργήσουν υπό δικαστική ιδιότητα χωρίς να έχουν, αυτά καθεαυτά, τον χαρακτήρα δικαστηρίων (βλ. κατ' αναλογία, όσον αφορά υπουργείο κληθέν να ενεργήσει υπό νομοθετική ιδιότητα χωρίς να ανήκει το ίδιο στη νομοθετική εξουσία, απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 49), και, αφετέρου, την ευχέρεια παρεκκλίσεως από την γενική αρχή της προσβάσεως των πολιτών στις περιβαλλοντικές πληροφορίες τις οποίες κατέχουν οι «δημόσιες αρχές» εάν η δημοσιοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά «τη λειτουργία της δικαιοσύνης, την δυνατότητα κάθε προσώπου για δίκαιη δίκη ή τη δυνατότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξαγάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα».
39. Το δε άρθρο 6 της οδηγίας 2003/4 αφορά μόνον την πρόσβαση στη δικαιοσύνη των πολιτών που επιθυμούν να ασκήσουν τα δικαιώματα που αντλούν από τις διατάξεις της συγκεκριμένης οδηγίας, διασφαλίζοντάς τους, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα να προσβάλουν τις αποφάσεις περί μη παροχής προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες οι οποίες θα μπορούσαν να τους αντιταχθούν.
40. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, ελλείψει ρητής σχετικής μνείας στην οδηγία 2003/4, τα δικαστήρια και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχό τους δεν αποτελούν «δημόσιες αρχές» κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας. Επομένως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και, ως εκ τούτου, δεν υπόκεινται στην προβλεπόμενη σε αυτήν υποχρέωση περί παροχής στο κοινό προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που έχουν στην κατοχή τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται αποκλειστικώς στα κράτη μέλη να προβλέπουν, εάν παρίσταται ανάγκη, δικαίωμα προσβάσεως του κοινού στις πληροφορίες που περιέχονται στις δικογραφίες και να καθορίσουν τον τρόπο ασκήσεώς του.
41. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος, αντιθέτως προς όσα υποστηρίχθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, ούτε να εξετασθεί το ζήτημα αν ο έλεγχος της προσβάσεως στις δικογραφίες ενεργείται υπό δικαστική ιδιότητα, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο,

πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2003/4, ούτε να γίνει διάκριση ανάλογα με το αν οι δικογραφίες που περιέχουν τις ζητούμενες πληροφορίες σχετίζονται με εκκρεμείς ή περατωθείσες διαδικασίες ή αφορούν διαδικασίες στις οποίες η εκκρεμοδικία μπορεί να αναβιώσει.

- 42 Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, η λύση που προκρίθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau (C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψεις 54 έως 58), δεν μπορεί να οδηγήσει, κατ' αναλογία, σε διαφορετικό συμπέρασμα, δεδομένου ότι επίμαχο ζήτημα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση εκείνη ήταν η πρόσβαση στις πληροφορίες τις οποίες κατέχει μια «δημόσια αρχή», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/4. Τούτο δεν ισχύει ούτε στην περίπτωση της λύσεως που προκρίθηκε στις αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P, C-532/07 P, EU:C:2010:541), και της 18ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Breyer (C-213/15 P, EU:C:2017:563), οι οποίες αφορούσαν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα που αφορούν διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης, δεδομένου ότι τοιαύτη πρόσβαση ρυθμίζεται από διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων το περιεχόμενο διαφέρει ουσιωδώς από αυτές των οποίων η ερμηνεία αποτελεί το επίμαχο ζήτημα στην υπό κρίση υπόθεση.
- 43 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την αίτηση προσβάσεως μιας μη κυβερνητικής οργανώσεως, της Friends of the Irish Environment, στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που περιλαμβάνονται στη σχετική με περατωθείσα διαδικασία δικογραφία, η οποία βρισκόταν, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως αυτής, στην κατοχή της υπηρεσίας δικαστηρίων. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που κατέθεσε η υπηρεσία δικαστηρίων ενώπιον του Δικαστηρίου, ο οργανισμός αυτός είναι επιφορτισμένος με την αποθήκευση, την αρχειοθέτηση και τη διαχείριση των δικογραφιών, επ' ονόματι και υπό τον έλεγχο του οικείου δικαστηρίου. Επομένως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινίσεων που παρασχέθηκαν στις σκέψεις 30 έως 40 της παρούσας αποφάσεως, αν ο εν λόγω οργανισμός πρέπει να θεωρηθεί ως «δημόσια αρχή», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/4, οπότε η πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που περιέχονται στις δικογραφίες που έχει στην κατοχή του θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας, ή αν, εκ του λόγου ότι διατηρεί στενούς δεσμούς με τα ιρλανδικά δικαστήρια, υπό τον έλεγχο των οποίων τελεί, είναι επιβεβλημένη η διαπίστωση ότι αποτελεί, όπως και τα δικαστήρια αυτά, δικαστική αρχή, με συνέπεια να μην εμπίπτει, αντιθέτως, στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.
- 44 Κατόπιν των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4 έχει την έννοια ότι δεν διέπει την πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που περιέχονται στις δικογραφίες, δεδομένου ότι ούτε τα δικαστήρια ούτε οι φορείς ή τα όργανα που τελούν υπό τον έλεγχό τους και, συνακόλουθα, συνδέονται στενά με αυτά συνιστούν «δημόσιες αρχές» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, οπότε δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 45 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι δεν διέπει την πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που περιέχονται στις δικογραφίες, δεδομένου ότι ούτε τα δικαστήρια ούτε οι φορείς ή τα όργανα που τελούν υπό τον έλεγχό τους και, συνακόλουθα, συνδέονται στενά με αυτά συνιστούν «δημόσιες αρχές» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, οπότε δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

(υπογραφές)